

Sønderborg Kaserne, arkivernes fremtidige adresse

ARKIVNYT udgives af:
Lokalhistorisk Arkiv for
Dybbøl, Ulkebøl og Sønderborg

Redaktion
Palle Fløe/Solvejg Mathiesen Ravn

Kontakt

Arkivet Asylvej 1, Sønderborg

Tlf.: 7443 2710

E-mail:

sonderborgarkiv@gmail.com

www.sdbglokalarkiv.dk

 @sdbg.arkiv

Arkivet Ulkebøl

E-mail: arkiv@ulkeboelarkiv.dk

www.ulkeboelarkiv.dk

 @ulkeboelarkiv

De to lokalhistoriske arkiver
er medlemmer af *Sønderborg
Kommunes Lokalhistoriske
Arkivsamvirke, SKLA.*

www.skla.dk

 @SKLA.sdbg

Åbningstider

Sønderborg Arkiv

Mandag: kl. 09.00 til 12.00

Onsdag: kl. 15.00 til 17.00

Ulkebøl Arkiv

Midlertidig lukket

Den selvejende institution Lokalhistorisk Arkiv for Dybbøl, Ulkebøl og Sønderborg

Formand
Knud Erik Sørensen

Næstformand
Jette Westphal

Kasserer/medlemslister
Knud Kylling Petersen

Sekretær/medarbejderrepræsentant
Conny Grenaa Philippsen

Bestyrelsesmedlem
Erik Housted

Suppleant
Lilly Laursen

Arkivleder Asylvej
Per Thomsen

Arkivleder Ulkebøl
Helene Petersen

Referater

Referater fra generalforsamlingen kan downloades fra Ulkebøl Lokalhistorisk Arkivs hjemmeside: www.ulkeboelarkiv.dk/foreningen/referater

***Vi opfordrer medlemmer til at deltage i arkivernes arrangementer!
De er arrangeret for jer***

Nyt fra arkiverne

Flytning til kasernen

Der er nu en løsning på de to arkivers lokalesituation i sigte, idet arkivet i Ulkebøl flytter til kasernen i løbet af efteråret 2020 og arkivet på Asylvej flytter samme sted hen omkring juletid 2020.

Kommunen har, som beskrevet i dagspressen, planlagt at oprette et foreningshus i den del af kasernen, som ligger nærmest Hotel Alsik og parkeringshuset. I august 2019 havde kommunen derfor inviteret interesserede foreninger til et introducerende møde om ideen.

Da kasernens indretning til andet end kasernebrug kræver en del lovpligtige bygningsændringer og almindeligt vedligehold, blev det meldt ud, at det var en plan, der kunne strække sig over 4-6 år, men det skulle vise sig, at denne tidsramme af flere grunde blev ændret i foråret 2020.

En af grundene var, at butikscentret, hvor arkivet i Ulkebøl havde lokaler, blev solgt, således at lejemålet blev opsagt til 31. maj 2020.

For at finde en løsning på arkivets lokalesituation indkaldte kommunens repræsentanter til et møde 29. april 2020, hvor drøftelserne mandede ud i, at Ulkebøl blev tildelt lokaler på kasernen og hjælp til flytningen.

Noget lignende skete i øvrigt for industrihistorisk Samling, hvis lokaler i kasernens værkstedsbygning blev solgt, således at IHSS også skulle have lokaler i foreningshuset til indflytning efteråret 2020.

Arkivleder Helene Petersen, Ulkebøl, og Knud Erik Sørensen, formand for Den selvejende institution Lokalhistorisk Arkiv for Dybbøl, Ulkebøl og Sønderborg, studerer lokaleplanerne

Som i mange andre sammenhænge har Corona-epidemien også haft indflydelse i denne sammenhæng – men dog en mere positiv indflydelse. Under indtryk af den voldsomme nedlukning af samfundet fik kommunen mulighed for at fremrykke nogle anlægsinvesteringer. Sønderborg kommune valgte så at gå i gang med at indrette kasernen for at skaffe beskæftigelse til håndværkere i kommunen.

Det betød, at vore to arkiver i Ulkebøl og på Asylvej, sammen med Arbejderarkivet, blev tilbudt lokaler, hvor vi både kunne have egne lokaler (arkivrum) og fælles lokaler (et stort arbejdsrum, bibliotek/modtagelse, køkken og kaffestue/mødelokale og toilet). Og efter flere besigtigelser og drøftelser, både med og uden de kommunale repræsentanter, fandt de tre arkiver selv frem til en fordeling, hvor vi også fik afklaret vores ønsker til indretning og inventar med kommunens muligheder for at hjælpe.

Så hele situationen ser nu ud til at få en positiv udgang for faciliteterne og indretningen.

Men som I kan læse andetsteds i dette blad, havde medarbejderne på arkivet i Ulkebøl som deres første prioritet at bevare den lokalemæssige tilknytning til Ulkebølområdet.

Knud Erik Sørensen, Formand

Ulkebøl Lokalhistoriske Arkiv er lukket ned

Alle arkivalier er i maj måned blevet pakket ned og flyttet til kasernen, hvor de nu opbevares, indtil de lokaler, vi skal være i, er blevet istandsat.

Vi har således ikke adgang til de fysiske arkivalier, men det betyder ikke, at vi ligger helt stille, idet vi benytter tiden til at arbejde lidt videre hjemmefra, blandt andet i Arkibas (www.arkiv.dk) og andre aktiviteter, der ikke kræver adgang til de fysiske arkivalier. Medarbejderne mødes en gang om ugen for at drøfte aktuelle emner.

På trods af den omstændighed, at vi, mod alles ønsker, er blevet tvunget til at flytte fra Ulkebøl Sogn, tog medarbejdere aktivt del i nedpakningen. Så der er orden på arkivalier, møbler, reoler osv.

Medarbejderne er enige om, at vi sørger for, at alt kommer på plads på kasernen, når den tid kommer – nogle medarbejdere vil derefter tage stilling til, om forholdene på kasernen er sådan, at de har lyst til at fortsætte arbejdet på arkivet fremover.

Vi kan i begrænset omfang betjene borgere, som søger oplysninger, billeder eller lignede. Hvis du har brug for at komme i kontakt med os, kan du sende en mail til arkiv@ulkeboelarkiv.dk (telefonen er lukket).

Palle Fløe, Ulkebøl Lokalhistorisk Arkiv

*Arkivets materialer
opbevares indtil
videre i flyttekasser*

Må vi få din mailadresse?

Dette nummer af ArkivNyt er udsendt i digital form til de medlemmer, vi allerede har mailadresser på.

Hvis du har en mailadresse, som vi endnu ikke har fået, vil vi bede dig om at sende den og dit navn til et af arkiverne. Se arkivernes mailadresser side 2.

Det er dyrt i porto at sende bladet med post – jo mere vi kan spare på dette, jo mere har vi at bruge til aktiviteter for medlemmerne.

Centret der døde af mangel på næring

Omfattende hærværk har fremrykket arbejdet med at omdanne det nedslidte Ulkebøl-Center til et moderne boligområde

“Flasker” står der på skiltet, som stadig sidder på Brugsens forladte bygning. Men skulle nogen tage i butiksdøren, mødes man af plakaten “DagliBrugsen er lukket. Vi byder velkommen til den nye Fakta Ulkebøl på Agtoftsvej 1”. Sådan har det set ud siden november 2016.

Men ikke meget længere. Få dage inde i august 2020 tog de nye ejere, Grønlykke A/S, fat på at omdanne det forladte butikscener

Der er gjort klar til nedrivning

Centret har ikke været ordentligt vedligeholdt i mange år, hvilket ses af ukrudtets højde

til et moderne boligområde. Omfattende hærværk og uro for, hvad der kunne ske i de tomme butikker, der ikke længere havde hele butiksruder, fik beboerne omkring centret til at henvende sig til ejerne, som har taget affære. En mindre by af arbejdsvogne er skudt op på parkeringsområdet uden for, og cirka tre uger før planlagt er

Knuste ruder var bare noget af det hærværk, der ramte det tomme center

Nedrivningen er i gang

et arbejds hold i færd med rydde op og fjerne alt, der ikke vurderes egnet til at blive genbrugt i de kommende boliger.

Trøstesløsheden råder ikke længere. Der er lukkede butikker, hvor inventaret stadig står og samler støv, men det vil blive udbudt til afhentning, ligesom det er meningen, at Brugsens glasindgang skal finde nye ejere.

Med udgangen af maj 2020 ophørte al aktivitet i butikscntret. De sidste lejere var Iqra Kulturforening, som var mødested for sunnimuslimere i Sønderborg, en frisør, en falafel- og dönerbar samt Ulkebøl Lokalhistoriske Arkiv.

Butiksdøden

De nye ejere er Grønnely A/S, København, som vil bygge lejligheder på centerområdet og på hjørnet, hvor der tidligere lå en kommunal børnehave.

Planer om at gøre butikscntret til et boligområde var fremme allerede i 1996. Da Henning Faurby fra Ulkebøl Lokalhistoriske

Arkiv i 2016 samlede stof til sin bog, "Ulkebøl-Centret 1965-2017", kunne han fortælle, at planerne om boliger i området var taget frem igen. På det tidspunkt stod det klart, hvad Coops hensigter var, så da bogen udkom, var Dagli'Brugsens bygning tom, og i selve centret stod seks butikker uden lejere. De daværende ejere, Udviklingsgruppen ApS Sønderborg, erkendte, at der havde været mere liv i centret end der var nu, og at det ikke blev bedre af, at Dagli'Brugsen lukkede og en Fakta flyttede ind på hjørnet af Augustenborg Landevej og Agtoftsvej. "Men vi er ikke så langt med det på nuværende tidspunkt", siger udviklingsgruppens direktør Niels Bisgaard Frantzen i bogen.

Visionerne

Der blev ellers tænkt stort, da Ulkebøl Sogneråd i 1962 besluttede, at der skulle etableres et butikstov i tilknytning til det boligbyggeri, som man ville samarbejde med Sønderborg Andelsboligforening

Den første forretning var Brugsen i 1967

Fløjen over mod Stenbjergparken blev taget i brug i 1972-73

*Der var til tider
rigtigt mange men-
nesker i centret*

*Pub og spillehal har
der også været*

om. Mindst 100 til 150 biler skulle der være plads til på parkeringsarealet.

Set i bagklogskabens klare lys var det nok mindre heldigt, at man lukkede butikstorvet af mod omgivelserne og i stedet åbnede alle butikkerne ud mod den gård, der var tænkt som et fælles opholdsrum med bænke og legeredskaber. Den eneste butik, der kunne gøre opmærksom på sig selv i kraft af sin beliggenhed, var FDBs Brugsen, som fik sin egen grund på det planlagte butikstovr.

16. november 1967 indviede Ulkebøl Brugs sine nye lokaler. I 1979 blev den til SuperBrugsen, i 2011 til Dagli'Brugsen, og i 2016 kom Coop med en plan om en Fakta på hjørnet af Augustenborg Landevej og Agtoftsvej. Det blev dødsstødet for butikscentret, for kommunale retningslinjer for indre by foreskriver mindst 500 meter mellem dagligvareforretninger af den størrelse, så da Dagli'Brugsen lukkede, og Fakta åbnede, kom der ikke nogen ny dagligvareforretning i Ulkebøl-Centret. Det havde mistet sin magnet.

Med den tilbageblevne butikssammensætning skulle man være superoptimist for at tro på, at centret kunne udvikle sig til noget bedre.

Konkursen

Men i starten var hensigterne gode. For eksempel ville tre forskellige virksomheder handle med kød og viktualier. Også en købmand var interesseret, men da det trak ud med at få byggeriet i gang, sprang de efterhånden fra. Først i december 1972 kunne lejerne flytte ind i den fløj, der lå nærmest Stenbjergparken. Det var to pengeinstitutter, en forretning med legetøj, trikotage og kiosk, en centerpub og en bager.

I marts 1973 åbnede Ulkebøl Bibliotek, der hidtil havde holdt til på skolen, i det største lokale som en filial af hovedbiblioteket på Kongevej.

Når Ulkebøl Lokalhistoriske Arkiv havde arrangementer, var der fuldt hus

Arkivets udstilling i anledning af 100-året for første verdenskrigs afslutning

I løbet af 1973 åbnede forretningerne i den anden fløj med bl.a. Mogens Hansens frisørsalon, der eksisterede endnu i 2016. I nr. 8 har der været kunst og gaveartikler, en tatovør, en fodterapeut og en fysioterapeut. I nr. 13 fik Ulkebøl et posthus, men det blev nedlagt i 1995, og i nr. 14 flyttede Elleys Møbelforretning ind og blev der til 1976, hvorefter forretningen skiftede adresse til Alsgade.

I 1978 flyttede biblioteket ind i den tidligere møbelforretning og blev der til 1. august 2019. Siden er der intet sket i lokalerne, så sedler om at biblioteket er lukket, sidder stadig på ruderne.

Ikke alle centre har taget samme udvikling som Ulkebøl-Centret, der i de allersidste år havde mere karakter af et kvartercenter end et egentlig butikscenter. Endelig bedrede det ikke forholdene, at firmaet bag det gik konkurs i december 2018, og at et forsøg på at rekonstruere Udviklingsgruppen Sønderborg ApS mislykkedes. Derfor bad Kammeradvokaten erhvervsmæglere om at sætte centret til salg. I 1972 kostede det Sønderborg Andelsboligforening 3 mio. kroner at opføre Ulkebøl-Centret. Det nedslidte center med det trøstesløse udseende blev i juli 2019 udbudt til 2 mio. kroner.

Jette Westphal, Ulkebøl

Lokalhistorisk Arkiv for Dybbøl, Ulkebøl og Sønderborg

Foredrag

Tirsdag den 20. oktober 2020 kl. 19
Menighedshuset, Østergade 1

Den økonomiske side af genforeningen ved lektor Morten Andersen

Foredraget vil handle om fødevareforsyning og ernæringsituation, valutaspørgsmålet og kronemøntens indførelse i perioden 1918-1920.

Tilmelding senest **mandag 12. oktober 2020** (af hensyn til kaffen) på
tlf. 7443 2710 eller mail: sonderborgarkiv@gmail.com

Pris for kaffe med brød: 60 kr.

Multihuset Ulkebøl, Torvet 15

Foredrag

Tirsdag 10. november 2020 kl. 16.30

Bispeparken i Multihuset

Biblioteket Sønderborg har booket Multihuset i Ulkebøl til foredrag 10. november kl 16.30. Her vil *Jette Westphal* fra Ulkebøl Lokalhistoriske Arkiv fortælle om de 85 boliger, der groede frem på to gartneriers jorder og blev til Bispeparkens fem andelsboligforeninger.

Husene blev bygget på et tidspunkt, da Sønderborg manglede tæt lav bebyggelse. Kommunen havde omkring årtusindskiftet landets tredjestørste tæthed i almennyttige etageboliger. Nu kunne man få en bolig på 95, 112 eller 120 m² i ét plan og med en gårdhave på 50 m². Mange af husene beboes stadig af de første ejere, mens Jette Westphal er den tredje indehaver af sit hus.

Henning Faurbys bog om "Frugt og grønt i Ulkebøl Sogn", der fortæller om de gartnerier og frugtplantager, som i mange år forsynede Sønderborg og omegn med frugt og grøntsager, inspirerede hende til at skrive om Bispeparken.

Jette Westphals materiale vil indgå i arkivets samlinger.

